

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 201/2025-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniam Okresného súdu Martin sp. zn. 25Tp/52/2024 z 23. septembra 2024 a Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2Tpo/50/2024 z 15. októbra 2024 a prípisu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Ndt/19/2024 zo 7. novembra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 30. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia čl. 17 ods. 1, 2, 3 a 5, čl. 46 ods. 1 a 4, čl. 48 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 2, 3 a 4 a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením okresného súdu a krajského súdu o väzbe a prípisom najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť s alternatívou priznania finančného zadostučinenia 500 eur. Sťažovateľ požaduje ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, dôvodiac nedostatkom finančných prostriedkov.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva Policajného zboru Martin z 22. júla 2024 vznesené obvinenie pre trestné činy porušovania domovej slobody a marenia výkonu úradného rozhodnutia. Uznesením okresného súdu z 23. júla 2024 v spojení s uznesením krajského súdu zo 7. augusta 2024 bol sťažovateľ vzatý

do väzby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ podaním z 23. augusta 2024 označeným ako „*Vyhodnotenie obsahu informácií z dôkazných prostriedkov*“ požiadal o prepustenie z väzby na slobodu, ktorému prokurátorka nevyhovela.

3. O žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby rozhodol okresný súd po výsluchu sťažovateľa 23. septembra 2024 namietaným uznesením tak, že ju zamietol. Zároveň zamietol ponuku sťažovateľa na nahradenie väzby peňažnou zárukou a väzbu nenahradil dohľadom probačného a mediačného úradníka.

4. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal nedostatky v materiálnych znakoch väzby, nedostatočné a účelové hodnotenie jeho výpovede pred sudcom pre prípravné konanie, ako aj nedostatočné vysporiadanie s možnosťou nahradenia jeho väzby. Sťažovateľ okrem toho namietal nezákonnosť sudcu v konaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ samostatným podaním vzniesol námietku zaujatosti proti členom senátu krajského súdu konajúcim a rozhodujúcim v jeho veci a návrh na odňatie veci, dôvodiac tým, že sudkyňa okresného súdu, ktorá rozhodovala o jeho vzatí do väzby, je sudcom krajského súdu s dočasným umiestnením na okresnom súde.

5. Krajský súd preskúmaním obsah spisového materiálu zistil, že sťažovateľ bol príkazom prokurátorky z 27. septembra 2024 prepustený z väzby a zároveň bol eskortovaný do zdravotníckeho zariadenia, kde bude do rozhodnutia súdu o uložení ochranného liečenia ústavnou formou. Podkladom na tento postup boli závery znaleckého posudku znalkyne z odboru zdravotníctva a farmácie, odvetvia psychiatrie, podľa ktorých stav sťažovateľa vyžaduje ústavnú psychiatrickú liečbu. Zo spisu bolo tiež zistené, že prokurátorka podala 26. septembra 2024 na okresnom súde návrh na uloženie ochranného ústavného psychiatrického a protitoxikomanického liečenia sťažovateľa a zároveň uznesením sp. zn. 2Pv 298/2024 z 26. septembra 2024 zastavila jeho trestné stíhanie, pretože v čase činu nebol pre nepričetnosť trestne zodpovedný. V čase rozhodovania krajského súdu o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ nachádzal v zdravotníckom zariadení, a tak neprichádzalo do úvahy rozhodovanie o prepustení z väzby a ani o jej nahradení. Preto krajský súd napadnutým uznesením postupom podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie okresného súdu zrušil.

6. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia zároveň konštatoval, že rozhodnutie sudcu pre prípravné konanie okresného súdu bolo v čase rozhodnutia vecne správne a zákonné, zodpovedajúce stavu veci a výsledkom vyšetrovania vykonaného v prípravnom konaní. U sťažovateľa v čase rozhodovania okresného súdu, teda k 23. septembru 2024, neboli splnené podmienky na prepustenie z väzby na slobodu, resp. jej nahradenie, ako to sťažovateľ žiadal v podanej žiadosti. Dôkazná situácia sa posilnila o nové dôkazy a existujúci dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku bol umocnený aj obavami z pobytu sťažovateľa na slobode, ktoré špecifikovala znalkyňa. Preto sudca pre prípravné konanie okresného súdu rozhodol správne, keď zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu, ako aj návrh na nahradenie väzby peňažnou kauciou. Na skutočnosti zistené v priebehu vyšetrovania prokurátorka reagovala zákonným spôsobom, keď vykonala všetky úkony smerujúce k tomu, aby sťažovateľ v ďalšom nezotrval vo väzbe, ale jeho zdravotný stav sa primárne riešil v zdravotníckom zariadení.

7. Krajský súd posúdil tiež zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, ako aj realizáciu úkonov prípravného konania, ktoré vyhodnotil ako zákonné. Prokurátorka a sudkyňa pre prípravné

konanie pri rozhodovaní o vzatí sťažovateľa do väzby postupovali v súlade s Trestným poriadkom, sťažovateľovi bol poskytnutý riadny časový priestor na poradu s obhajkyňou pred rozhodovaním o vzatí do väzby. Tvrdenia sťažovateľa o skutočnostiach, ktoré mali spochybníť nestrannosť sudkyne pre prípravné konanie rozhodujúcej o vzatí sťažovateľa do väzby, vyhodnotil ako subjektívne a nedôvodné. Dôkazy zabezpečené v priebehu prípravného konania dôkazný stav neoslabil, ale posilnil. Žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola okresnému súdu z prokuratúry predložená 16. septembra 2024 a sudca pre prípravné konanie sťažovateľa vypočul a o žiadosti rozhodol uznesením z 23. septembra 2024, teda v zákonnej lehote. Vec bola sudcovi pridelená na základe rozvrhu práce okresného súdu na rok 2024. Sťažovateľ sa pri výsluchu podrobne vyjadril, pričom sudca pre prípravné konanie rozhodnutie odôvodnil aj v kontexte argumentácie sťažovateľa.

8. Námietku zaujatosti prejednal krajský súd na neverejnom zasadnutí 15. októbra 2024 a vyhodnotil ju podľa jej obsahu ako takú, o ktorej sa podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku nekoná, pretože je založená na iných dôvodoch ako podľa § 31 Trestného poriadku a súčasne sa namieta riadny procesný postup. Návrhu na odňatie veci krajskému súdu a jej prikázaniu inému súdu predložil krajský súd na konanie najvyššiemu súdu.

9. Najvyšší súd o návrhu na prikázanie veci nerozhodol a spis vrátil krajskému súdu namietaným prípisom zo 7. novembra 2024. Svoj záver odôvodnil tým, že aktuálne neexistuje akýkoľvek predmet konania, t. j. otázka, o ktorej by mal v posudzovanom trestnom konaní rozhodovať krajský súd. Delegácia veci prichádza do úvahy len vo vzťahu k súdu, ktorý v trestnom konaní koná o konkrétnej otázke. Nerozhodnutie o návrhu sťažovateľa ho však nevylučuje z práva, aby v budúcnosti v prípade, že by krajský súd rozhodoval v akejkoľvek otázke trestného konania, znovu podal obdobný návrh na delegáciu veci.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ v obsahovo rozsiahlej ústavnej sťažnosti formuluje viacero argumentačných okruhov. Podrobne popisuje priebeh skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie, pričom spochybňuje jeho trestnosť. Namieta nezákonnosť svojho zadržania, ako aj väzby, nedostatočné odôvodnenie uznesenia okresného súdu vo vzťahu k jeho argumentácii v žiadosti o prepustenie z väzby, ako aj to, že nebol vypočutý k jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ polemizuje so závermi predošlého rozhodnutia krajského súdu pri rozhodovaní o jeho sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby a vyjadruje výhrady k postupu okresného súdu pri doručovaní návrhu na vzatie do väzby a pri rozhodovaní o vzatí do väzby. Podľa sťažovateľa sa okresný súd a ani krajský súd s týmito námietkami nezaoberali.

11. Sťažovateľ nesúhlasí so záverom o nemožnosti náhrady jeho väzby miernejšími opatreniami, pričom odôvodnenie, ktoré mu konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach poskytl, nepovažuje za dostatočné. Bez jasnej ústavnoprávnej argumentácie sťažovateľ vyjadruje nesúhlas s hodnotením jeho námietok zaujatosti voči sudkyňi okresného súdu, ktorá rozhodovala o jeho vzatí do väzby a ktoré krajský súd vyhodnotil iba ako námietky proti procesnému postupu. Tiež nerozumie postupu najvyššieho súdu pri prejednaní jeho návrhu na odňatie veci krajskému súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie námietka sťažovateľa o porušení všetkých ním označených článkov podľa ústavy, dohovoru a medzinárodného paktu v rámci rozhodovania okresného súdu a krajského súdu o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, ako aj v súvislosti s jeho námietkou zaujatosti a návrhom na odňatie veci.

III.1. K námietke porušenia práv sťažovateľa uznesením okresného súdu:

13. V zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd ochranu základným právam za podmienky, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd, resp. iný orgán. Sťažovateľ namieta porušenie svojich práv uznesením okresného súdu, proti ktorému mal sťažovateľ právo podať sťažnosť ako opravný prostriedok. Tento právny prostriedok sťažovateľ aj využil a sťažnosť podal. Využitie uvedeného prostriedku ochrany zákonnosti v trestnom konaní vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K námietke porušenia práv sťažovateľa uznesením krajského súdu:

14. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

15. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre konštantne judikuje, že väzobné konanie týkajúce sa rozhodovania o osobnej slobode obvinenej osoby musí spĺňať niektoré fundamentálne požiadavky spravodlivého konania, ktoré sú obsiahnuté v špeciálnych ustanoveniach čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy a čl. 5 dohovoru aplikovateľných na konania týkajúce sa väzby. Jednou z nich je aj právo na náležité odôvodnenie rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (pozri napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 581/2015, II. ÚS 113/2020).

16. V danej veci je podstatné, že v čase rozhodovania krajského súdu (15. októbra 2024, pozn.) o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu už sťažovateľ nebol vo väzbe, pretože bol prepustený príkazom prokurátorky z 27. septembra 2024. Navyše, trestné stíhanie proti sťažovateľovi bolo podľa § 215 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku uznesením prokurátorky

z 26. septembra 2024 zastavené, pretože sťažovateľ nebol v čase činu pre nepričetnosť trestne zodpovedný. V čase rozhodovania krajského súdu zanikol predmet jeho konania, teda posúdenie otázky, či u sťažovateľa sú splnené podmienky na jeho prepustenie z väzby, prípadne na jej nahradenie peňažnou kauciou či dohľadom probačného a mediačného úradníka. Za takejto situácie krajský súd uznesenie okresného súdu zrušil, čím reagoval na aktuálny procesný stav veci. Krajský súd tak správne aplikoval ustanovenie § 194 ods. 1 Trestného poriadku ako podústavnej normy.

17. Napriek tomu krajský súd podrobne vyhodnotil splnenie materiálnych podmienok väzby, teda dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa v čase rozhodovania súdu prvého stupňa. Poukázal na výpovede svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] výpoveď svedkyne – poškodenej, ako aj závery znaleckých posudkov. Ich obsah nasvedčuje dôvodnosti vznesenia obvinenia. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa k priebehu obmedzenia jeho osobnej slobody je potrebné uviesť, že sťažovateľ bol zadržaný 21. júla 2024, pričom bol riadne poučený o dôvodoch zadržania a v prítomnosti ustanovenej obhajkyne bol vypočutý. Trestné stíhanie proti sťažovateľovi začalo vznesením obvinenia z 22. júla 2024 a v ten istý deň bol sudkyňi pre prípravné konanie doručený návrh prokurátora na vzatie sťažovateľa do väzby. Lehota na rozhodnutie o väzbe sťažovateľa plynula podľa § 87 ods. 2 Trestného poriadku do 24. júla 2024. Táto lehota bola nepochybne dodržaná, pretože o väzbe bolo rozhodnuté 23. júla 2024. Namietané uznesenie krajského súdu a ani jeho postup nevykazujú znaky porušenia uvedených práv sťažovateľa.

18. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08). Sťažovateľ sa však nemôže domáhať toho, aby súdy prijali jeho argumentáciu a hodnotenie skutkového stavu. Preto skutočnosť, že sťažovateľ zastáva iný právny názor, ako prijal v tejto veci krajský súd, ktorý uznesenie okresného súdu zrušil z iných dôvodov, ako požadoval sťažovateľ, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti označeného rozhodnutia krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

19. Vychádzajúc z prezentovaných záverov, ústavný súd vyhodnotil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v dotknutej časti ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

III.3. K námietke porušenia práv sťažovateľa pripísom najvyššieho súdu:

20. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená aj v časti proti namietanému pripísu najvyššieho súdu. Jeho základom bolo zistenie, že krajský súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu z dôvodu, že sťažovateľ v čase rozhodovania krajského súdu nebol vo väzbe. To najvyšší súd právne posúdil tak, že v posudzovanom trestnom konaní neexistuje akýkoľvek predmet konania, o ktorom by mal krajský rozhodovať, a preto ani neprichádza do úvahy odňatie veci krajskému súdu. Postup najvyššieho súdu, ktorý o návrhu na odňatie veci nerozhodol a vec vrátil namietaným pripísom krajskému súdu, nepredstavuje ústavne neudržateľný zásah do označených práv sťažovateľa. Preto nemožno dospieť k záveru o možnom porušení základného práva na súdnu a inú

právnú ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, ako aj čl. 48 ods. 1 ústavy v spojení s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

21. Sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní pred ústavným súdom ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nebolo vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2025

Robert Šorl
predseda senátu